

# LA VENTILLADA.

## SETMANARI POPULAR.

### ¿QUÍ SÓN LOS ENEMICHS DE LA CIVILISACIÓ?

#### II.

Apartem la vista dels terribles assassinats del any 1835 comesos en Barcelona, Reus, Sabadell, S. Cugat, Mataró, Riudoms, Tiana, Ripoll y en moltes altres poblacions de Catalunya contra 'ls indefensos religiosos, que baix la salva guarda de la llei ocupavan pacíficament sos convents y monastirs. Es molt natural que aquells que no sapigueren respectar los més admirables monuments, los recorts populars, los tresors del art y de la poesia no respectessen tampoch al religiós que ab greus afanys los havia reunit. Lo furor sacrílech dels *civilisats* d'aquella época pot compararse ab lo del emperador d'Orient anomenat Lleo l' Isáurich, furiós iconoclasta, qui portá son fanatisme teològich fins al extrem de calar foch á una espècie d'universitat unida ab son palau fent morir cremats á dotze professors que no pensavan com ell, y destruhint ab l' incendi una preciosa biblioteca. (1) Mès apartem la vista d'un quadro tan horrorós y horrible, que guarda escrit en sas planas la historia pera vergonya y afront de nostra pàtria.

Se 'ns dirá tal vegada que solament són responsables d'aquells excessos y d'aquells crims las turbas de sicaris que 'ls cometeren pero ni nosaltres, ni cap persona de seny pot admètrer semblant excusa: ¿qué fá 'l pagés quan un de sos toros fornit y brau esmentant són ferest instinct tracta d'enbestir á una persona desconeguda, que se li posa devant? tira aquell la corda, li clava 'l rastell, y l' animal, que poch moments avans semblava indomable 'l veureu luego amancit y obedient á la voluntat de sòn amo. Aixó que fá 'l

pagés ab un animal ¿no ho podia fer ab las turbas d' assassins é incendiaris qui podia y tenia medis sobrers pera ferho?

Es precis ja qu' avansant un pas més fém véuer com s' han malversat los tresors històrichs y arqueològichs, que estavan reunits en los convents y en los arxius de nostras catredals, tractant d' investigar ahont han anat á parar las joyas y ricas alajas que 's salvaren de la crema. Pero 'ns ha semblat que no fóra temps perdut avuy que 's nega tot lo que s' ignora, puig prevaleix aquella fórmula escéptica *quod nescio nego*, recordar primerament que la Iglesia tenia arxius y bibliotecas ja desde la época de las persecucions, los quals havia conservat y aumentat ab una constancia admirable; aixó sòl bastará pera desconcertar als que acusan d' ignorancia al clero catòlich.

Los arqueòlechs y canonistas nos parlan del origen dels notaris eclesiástichs y dels oficis que desenpenyavan los diacas en los Concilis, quals actas escrivian y cuydavan de notificar y redactavan tambe las dels mártirs, que han arriuat fins á nosaltres. S. Agusti parla d' arxius eclesiástichs com á cosa molt sabuda y coneguda, aixis com també 'l Papa Símaco y altres, que per la necessitat de sér breus hem de passar per alt. Ademes d'aquest arxiu general y provincial las iglesias particulars tenian tambe 'l sèu, puig lo Concili cartaginés del any 525 fá esment del d'aquella iglesia. S. Gregori Magno, á fins del segle I, s' ocupá també dels arxius monástichs en várias de sas epístolas y podem créuer que la Iglesia espanyola 'ls tenia també quan n' hi havia en la Galia Norbonense, que llavors dependia d' Espanya, lo qual confirma una disposició d' Ervigi, any 685, manant que las professions de fe que fessen los juheus al temps de convertirse las guardás cada Bisbe en sa Iglesia. Á causa de la invasió dels alarbs se perderen del tot los antichs arxius y

(1) Marcell Menendez Pelayo. *Història de los heterodoxos españoles*. I. pag. 335.

las bibliotecas, per lo tant los actuals tenen d' ésser posteriors al any 711. Lo qu' es cert que en lo segle IX tenian bibliotecas y arxius nostres monastirs septentrionals, situats molts d' ells en las soletats del Pirineu, puig al visitarlos Sant Eulogi, bisbe de Córdoba, á mitjant segle IX, s' en portá várias obras ascéticas y las més notables dels clássichs llatins. (1) En l' any 905, Sant Genadi, bisbe d' Astorga, deixá sa biblioteca al monastir de Sant Pere, y pochs anys despres Ordoño II féu un regalo de molts llibres á un altre monastir. (2) De la biblióteca de la catredal de Vich hi ha noticias de principis del segle X; riquíssima éra aquesta y estava cuydada d' un modo eccel-lent. (3) Lo monastir de Ripoll tenia cent noranta dos quaderns á mitjant segle XI, y entre ells lo célebre *psalterium argenteum*. (4) L' abat de Montserrat portava 'l titol de bibliotecari major dels reys de Aragó. (5) Fins los templaris tenian bibliotecas en sos monástichs castells, y consta que 'ls llibres dels aragonesos foren entregats al Rey En Jaume en Daroca. (6)

Moltíssimas més citas podriam continuar aquí, pero ab lo dit n' hi ha prou pera demostrar com en un temps en lo qual no 's coneixian los arxius civils ni las bibliotecas, puig que 'ls reys ab prou feyna sabian llegir, lo clero secular y regular conreava las ciencias ab un zel digne de tot elogi y adquiria per compra ó per cessió las obras més raras y notables. Aquells frares y monjos als quals los *il·lustrats* d' avuy dia 'ns pintan com uns vagamundos y uns ignorants, s' entretenian ab una paciència singular en la sala anomenada *Scriptorium* copiant sobre vitela ó pergami, obras de molts volums adornantlas ab dibuixos colorits ó daurats, executat tot ab tanta perfecció que són admiradas encara pels inteligents las escassas reliquias que se 'n conservan.

Pero ¿ahont anaren á parar las riquesas que 's salvaren de la crema dels convents? Tal volta passat lo primer moment de deliri 's procurá recullir las despullas y conservarlas degudament? Los vasos sagrats, las llántias, los candeleros, incensers y demés preciosos objectes de que abundava 'l monastir de Santa Maria de Ripoll foren robats pels «miquelets de 'n Sucre», los quals

despres d' haver calat foch al edifici y assessinat á vários monjos destrossaren també pinturas inestimables. (1) En Madrit las amigas dels ministres s' enjoyaren ab las alajas de la Verge d' Atotxa, (2) y pera acabar més aviat, d' ordre del Ministre Mendizabal se fongué la plata de las iglesias ab gran perjudici de nostra riquesa arqueológica y casi cap profit pel Tresor. En quant als musseos y bibliotecas, lo bo y millor aná á parar al estranjer pera vergonya d' Espanya; lo que no surtí d' aquí fou trasladat á las oficinas d' amortisació sense cap formalitat, y venut al primer especulador que 's presentava, y lo restant quedá en algun racó de las mateixas oficinas, ple de tranyinas ó parant l' aygua dels degoters de la taulada. Las col·leccions d' autógrafos dels Reys y personatjes célebres d' Aragó 's vengueren á Saragossa y á Madrit per un preu insignificant; y per quatre pessetas fou comprat l' original del *Viaje Santo* d' Ambros de Morales, basa dels inmensos treballs fets en comprobació del reyal patronat. Lo Senyor La Fuente diu que 'ls empleats subalterns de las oficinas de Ciudad-Rodrigo venian á un confiter sach de papers de molta estima impresos y manuscrits, pera comprar llamínaduras ab són producte. Vèus aquí com se malbarataren riquesas de mérit incalculable. La vergonya 's pinta á la cara y la sanch crema en las venas al véurer tants crims comesos per aquells que pretenen sér los capdals de la civilisació.

La Academia de la Historia acondolida tanta devastació acudí al Govern pera salvar tanta riquesa. 'Ls membres d' aquella il·lustrada corporació recorreren la major part de las poblacions d' Espanya recullint preciositats que la ignorancia hauria destruhit. Entre mitj d' un gran munt de papers que 's consumian trobaren los autógrafos del P. Rivadeneyra, y en Huesca 's rescatá un preciós llibre ab seixanta vuyt lámínas dibuixadas ab tot cost y ab gran luxó. D' aquest llibre se 'n servia un empleat de baixa estatura pera arribar millor á són escriptori.

Y ¿qué direm dels edificis preciosos, joyas riquíssimas del art? Podriam citar fets innumrables en proba de que 's malvengueren á qualsevol preu, pero sóls farem esment d' un, y de fora casa, pera que ningu 's donga per aludit. Per vint mil rals se vengué tot l' edifici magnífich grandió, monumental é histórich de la Universitat d' Alcalá, juntament ab lo sepulcre y

(1) *España Sagrada*, Tomo XI.

(2) *España Sagrada*, Tomo XIV.

(3) *España Sagrada*, Tomo IV.

(4) Villanueva *Viaje literario*, Tomo VIII.

(5) Villanueva. *Viaje literario*, Tomo VIII.

(6) Villanueva. *Viaje literario*, Tomo VI.

(1) Joseph M. Pellicer. *El Monasterio de Ripoll*.

(2) Vicens de La Fuente. *Historia eclesiástica de España*, Tomo III.

despullas del Cardenal Cisneros, una munió de quadros de mérit y tot quant quedava en l' edifici.....

¡Oh *civilisació* de talco y de prespectiva! ¿Qué són per tú 'ls recorts de las cosas santas y grans si ta vida s' alimenta tan sòls de frivolitats y corrupció? Axis s' explica molt be que hajas convertit la major part d' aquells monuments de santa recordansa en salas de ball y en teatres, demanera que en lo mateix lloch hont s' aixecava l' ara santa 's donan avuy representacions las més impuras, y tal vegada una multitud desenfrenada balla sobre las tombas venerables que guardan las despullas de moltas generacions! ¡Profanació horrenda que la llengua no té paraulas pera condemnar degudament! Altres convents foren destinats pera fábricas, presiris cuártels, y fins s' ha vist algun monastir usurpat convertit en palau de la Justicia. Finalment una bona part de monuments notabilissims han sigut destruhits totalment pera ferne carrers y plassas, y alguns mes ne quedan amenassant ruina.

De la última revolució no 'n parlem puig encara ressonan en nostras orelas los colps de la esconda y respirem encara l' ayre, que porta la pols de monuments seculars tirats á terra per la malicia d' un poble cegat per ideas corruptoras y disolvents.

Mès afortunadament d' enmitj de tanta barbie y destrucció s' aixecan avuy, com l' arch de Sant Marti despres de la tempestat, aquestas celosas Comissions de monuments organissadas en moltas capitals, y sobre tot aquest estol de jovent catalá, ple d' entussiasme, lo qual reunit en diversas associacions s' ocupa en recorrer lo nostre principat visitant los monuments més notable, trayentne dibuixos y fotografias, practicant ensemps estudis geològics y observacions admosferològicas, y gestionant activament la conservació y restauració dels edificis històrichs y artistichs de nostra terra. Aprofitem aquesta ocasió pera enviar nostra mes coral enhorabona als il·lustrats joves que menyspreant las mesquinesas de la política y las fútils diversions en que podrian ocupar sos ratos d' esvarjo consagran sos coneixements y sos estudis en profit de nostra benvolguda Catalunya y de sas riquesas artísticas.

Mès desgraciadament tots aquestos treballs serán infructuosos si no 's procura sèns pèrdua de temps posar una forta barrera á la filosofia antisocial que cada dia fá nous progressos, y á la incredulitat que ha aixecat en nostres dias la ban-

dera del realisme artistich. ó lo que es lo mateix, del art sensualista en contraposició al art cristiá. La societat present cegada per funestos resplandors y axordada per la cridoria espantosa de las passions corra sèns descans darrera 'ls enganjosos progressos de la materia, deixant deserts los camins del esperit. Per tot arreu hont se giri la vista allí 's descobreix lo progrés material arrosegant darrera sèu las intel·ligencias abatudas, los cors insensibles y las voluntats afeminadas mentres amenassa enfonzar la societat en los abims del materialisme abominable. Tot se troba avuy embrutat per eix mal esperit que s' anomena la *civilisació moderna*. 'Ls grans caràcters van desapareguent; las costums s' han corromput d' una manera espantosa; las virtuts cívicas y morals que feren gran á nostra pátria s' han de buscar ja en los arxius de la historia y lo positivisme calculador y egoista va ocupant lo vuyt que deixan aquellas al desaparéixer. ¿Qué té pues d' estrany que quan la corrupció de las costums arriba ó violar las lleys eternas del be en l' ordre moral la corrupció del gust logri prompte violar en l' ordre artistich las lleys inviolables de la bellesa? Aixó es molt natural; ¿cóm ovirará l' home corromput desde 'l fons de sa abjecció ignominiosa 'ls raigs puríssims de la bellesa ideal, que inflaman lo geni del artista y 's reflectan en la brillant prespectiva de sas obras prodigiosas? Per aixó si volem aixecar á la societat actual de la profunda decadencia artística en que 's troba, ocasionada pel positivisme y las depravacions intel·lectuals, nascudas al escaif de la filosofia moderna, no 'ns queda altre recurs que comensar educant al poble per medi de las saludables doctrinas de la Iglesia Católica, fent ensemps una guerra activa á aquesta embordonada *civilisació* que, destruhint los monuments de las arts y corrompent ab son apestat alé las sublimes inspiracions del geni, ha destrossat nostras gloriosas tradicions y va aniquilant l' esplendor de nostras arts, companyas inseparables de nostras grans victorias.

F.

### De la terra al cel.

¡Jesus y Maria!

Dues pobretes sospiran  
al devora d' un torrent;  
una filla y una mare;  
¡la poncella y la roser!

Arrupides y abraçades  
com dos nins en un sol brés,  
en un niu dues colomes,  
en un pom dues flors ensemps;

La fredor les posa baubes,  
sens forces la fam las té,  
malaltia les acora,  
la seletat no las deix;

Les rosetes de llurs galtes  
lliris blancs se tornan prest;  
la lluentor de llurs ulls  
sembla que se 'n puje al cel.

—Mare meva, mare meva,  
la trista invernada vé;  
lo vent xiula, la-mar brama,  
estieh malalta, ¡tinch fret!

—Si pogués, la meva filla,  
tornarte la vida, 'l pler,  
ab lo foch de mós petons,  
¡que te 'n daria de cents!

—Ja s' aclucan mes parpelles  
ja mon ésser defalleix,  
¿no sentiú los colps d' aixada  
que per mi dóna 'l fosser?

—No digas açó, ma filla;  
no digas açó per Déu;  
lo Senyor ja té massa àngels,  
¿qué 'n voldria fer de un mes?

—¿No sentiú un remor d' ales?  
Donchs los serafins l' han fet,  
que han devallat á la terra  
pera emportásem al cel.

—Filla meva, filla meva,  
ja ix lo sol tot pur y bell.  
—¡Ay qu' es un sol que no escalfa!  
¡Ay mare, que tinch mes fret!

—Al menys si caliu trobessim  
per escalfarnos los peus!

—Si aquí tenim fret los pobres,  
al Paradís no 'n tindrem.

—¡Ay que ja 't veig esmortida!  
¡Ay que gelada ja 't sent!  
—Mare, donáume un petó,  
¡será, mareta, 'l darrer!

—Tú morirás aquest vespre,  
jo demá dematinet;  
quant al Paradís arribes,  
fesme lloch al costat teu.

Aquí som órfens, ma filla,  
mas l' Esperança y la Fé  
son los àngls de la guarda  
que als pobrets ha donat Déu.

Abraçemnos, filla meva,  
potser morirem ensemps;  
¡tant de bó que ensemps moríssem!  
¡ton darrer ay fos lo mèu!

Digám «*Jesus y Maria,*»  
aymemlos, aymemlos bé;  
¡Jesus també morí pobre  
podent morir com á Rey!

¿Que hi fá, ma filla, que 'ls cossos  
en lo mon sian pobrets,  
si les ànimes son riques  
quant llur vol alçan al cel?

Filleta, filleta meva,  
creix la dolor, lo fret creix,  
mas ¡quina calma tan dolça  
dona al cor lo sentiment!

Esguarda qu' es pur l' espay,  
¡que n' hi há filleta, d' estels!  
sembla que tot mos sonriga.....  
¡adeu, hivernada, adeu!»

Y moren abraçadetes,  
totes gelades pel fret;  
lo petó que á fers' començan  
l' han d' acabar en lo cel.

Mentrestant les fulles cauben,  
ben lluny se 'n van los aucells,  
lo sol devalla á sa posta  
lo camp se vesteix de néu.

Tota una glasa de boyres  
lo blau del espay cobreix,  
y toca á mort la campana....  
y cantan dos àngels més!

*Joseph Marti y Folguera.*

## MEMORIAS D' UN ESTUDIANT.

### II.

**J**o só un d' aquells que 'n diuen *fills d' una casa bona*, es á dir, rica. May he sabut perquè totas las familias ricas han de ser bonas, quan jo n' he conegut de ben dolentas, mentres coneix á pobres que per la sana educació que manifestan, donan á comprendre que son fills d' una *casa bona* en lo propi sentit de la paraula.

Los meus pares eran pajesos, sinó que no 'n feyan, porque eran senyors de moltes propietats, y tenian renda de sobras pera viurer y mantenir la familia sens necessitat de menejar fangas ni aradas. No obstant, lo meu avi no volgué perdre may lo dret de trevallar las hortas y 'l quintá de nostra casa payral, y 's pot dir que feya vida apart de tota la demás familia. Li semblaba que si no agafaba l' aixadell y no 's posaba en mitj del...

... trevallada, ja la heretat habia d' anar endarrera. Lo pobre no feya cosa, porque entre omplí la pipa, fumá, reganyá 'ls minyons y fer petar la cláca ab tothom qui trobava a habia de menester la major part del dia: mes encara que tot xano xano ell ab tot donaba cap, y decidia quan s' habian de plantar las cols ó 'l auciam pel regaló de la casa, quan s' habian d' empeltá 'ls fruyters, podar las serments, nétejar los marges, en una paraula; era 'l nostra calendari del pagés. Tenia molts ditsos y aforismes, y sobre tot, sempre 'n retreya dos qu' eran norma de la seva conducta. Lo primer; deya: «*quité mossos y no se 'ls veu. se fa pobre y no s' ho creu*» y 'l practicaba, puig los jornalérs que teniam, á la veu de «ja ve l' avi» tots obrian l' ull, s' enxalibavan las mans y tornaban á agafar l' eyna ab un dalit que era un contento. Lo segon refrá era en prosa, y deya: «á casa qui res hi porta res hi troba» y ab aixó si que hi portaba mania. No sortia may pel quintá que no portés lo seu cistell al bras, y quan tornaba, ell hi habia de dur alguna cosa, mal no fossen mes qu quatre pomas neuladas, una capsá de bróquil ó un grapat d' herba.

La meva ávia era una bona dona que queya de bon dat, y passaba tot lo dia fent mitja y bressolant al mes petit dels meus germanets; en l' hibern cantant cançons á la vora del foch, y en l' histiu á la fresca sota l' ombra d' un lladonér que encara 's manté ufanós al peu del portal, y que no 'l deixaria arrancá per tots los diners del mon, porque las suas brancas han sigut l' amigable dosser qu' ha cobejat á tota la nostra familia.

Lo meu pare era un home sério, de caracter inflexible y de pocas paraulas: crech que 'ns estimaba profundament, mes semblaba que 's donaba pena de manifestarho. Aixó era causa de que 'ls fills li tinguessim mes respecte que amor, y que 'ns trobessim millor al costat de la mare, que era un modelo de carinyo y de bon dat. Lo pare 'ns feya creurer per temor, la mare per la dolsura y la persuasió, lo pare 'ns afrontaba y 'ns trobava sempre dolents á la mes petita falta, la mare 'ns agassajaba y escusaba totas nostra malifetas. Com que tots los excessos son mals, y totas las masses pican, ara regonech que l' un pecaba per massa rigor y l' altra per massa amor. Moltes vegadas m' ha remordit la conciencia de no haber estimat al pare com debia, porque 'm sembla que ell no hauria viscut sempre tan trist, si no hagués notat continuament á son entorn aquella falta de afecció sincera que deixa sem-

pre la soletat en lo cor. No obstant, tot dependia de la sequedat de son génit, y una paraula carinyosa sortida de sos llabis hauria donat á la familia aquell amorós encant que li faltaba. Mes la pobra mare també pecaba per l' estrém oposat, porque 'ns las deixaba passá totas y no sabia veurer en nosaltres cap defecte; lo qual era causa de que, quan estabam baix la sua direcció, 'ns entregabam impunement á totas las travessuras que podiam, sens que fessem cas dels seus crits y amenassas que may tenian cumpliment.

De quatre germans qu' eram, era jo 'l mes gran y 'l mes dolent. A l' edat de cinch anys vaig tenir una malaltia llarga y maligna, que segons la mare 'm deya m' habia fet tornar voluntariós y rabéch, mes jo crech be que 'l meu mal génit 'm venia de la naturalesa, porque al present encara 'm dura, apesar dels anys y las llissons de la experiencia, y jo conto que será alló de *génit y figura hasta la sepultura*. La meva convalescencia fou tan llarga que fins á la edat de vuyt anys no varen considerarme en disposició d' emprendre las primeras lletras, y com jo no hi mostraba gran afició y la mare 'm trobava sempre massa delicat encara, resulta que vaig comensar á aprendre l' abecè quan era ja un burdagassot que tenia nou anys cumplerts.

Ignoro si viu encara aquell pobre mestre que tingué de suportarme, porque habent pujat desde l' any 54 una serie d' ajuntaments lliberals que no 'l pagaban, l' home tingué que abandonar lo poble, aborrit pel mer fet de ser un miserable, y may mes n' hem pogut saber noticias. ¡Hont se vulla que sias, oh gran y pacient Mentor de ma espigada infantesa, jo 't dirigeixo ara mos sentiments de gratitut y de tendresa, perquè després del sacerdocí y la paternitat, no hi ha en la terra una missió mes digne que la del magisteri, mentres que tampoch hi ha en Espanya una professió mes humillada y desatesa. Digne ets de totas mas simpatias ¡oh martir dels grans y dels petits! y si desde 'l fons del hospital ó l' hospici hont es fácil que 't trobis podias apreciar mos sentiments, veurias com aquell estudiant entremaliat que te 'n feya veurer de secas y de verdas no es tan pervers com te semblava, puig àgrahit á la barreja de plantofadas y lletras que grabares en son cap, no permeteria que visquessis en la miseria, si sabia ahont venirte á allargar aquella ma que mes d' un cop tant saludablement inflares ab tas artísticas palmetadas.

Y en efecte, las sabia donar ab molta gracia, y fins ab método; perquè no ho feya d' una menera desarteglada y sens concert, sinó á tandas: posaba un vigilant que 's passejaba á munt y avall del estudi apuntant en un paperet á tots los que enrahonaban ó movian bronquina, entre 'ls quals may deixaba de figurar hi 'l meu nom, y quan la llista era plena, cridaba lo mestre: «que vaijin vinguent 'ls guapos» y tots mótxus y compunjits com aquell que no ha trencat may cap plat ni cap olla, anabam den un en un á rebrer

lo nostre contingent de palmetadas, y bufantnos las mans y fent magarrufas nos entornabam tranquils á nostre puesto.

Jo prou vaig probar moltes vegadas d' untarme la ma ab alls y posarhi un cabell, pro cah! lluny de trencar la palmeta al mestre, aquest que sentia la pudó me 'n repartía de mes cuhentas y me 'n tornaba dihent pestas del anónim autor de aquest invent, desacreditat per la práctica. De vegadas adoptaba 'l mestre un altre método, que 'n soliam dir tecnicament «fusellaments en massa» Colocat lo padagogo en la altura de sa tarima, anaba cridant als díscols «¡fulano de tal, á la paret!» y ja sabiam lo que 'ns tocaba: tots los anomenats mos anabam posant ajonollats en rastinyera de cara á la paret, y quan hi era formada una respectable companyia, baixaba 'l senyor Turradas, (qué aixis li deyam) tot bronzint en sa ma una llarga berga de ballané, y feya caurer del capdemunt al cap de vall de la fila tal pluja de bergassadas, que no 'ns habia pas de dir aneusen al puesto, perquè 'ns alsabam fent uns brincos com un cabrit cap al nostre banch, hont permaneixiam una hora gratantnos 'l trasero. Finalment lo bon mestre sabia també donar aquellas bofetadas especials que deixan per una estona certa música dintre la orella.

¿Que diréu vosaltres, encaramelats partidaris de la delicada y susceptible pedagogia moderna? ¡quinas imprecacions no llansaréu contra aqueix régimen antich de baqueta, oh vosaltres, profundos legisladors de la ensenyansa culta, noble y pundonorosa! ¡Ay lleugeresa humana, que no sap fuigir d' un extrem sens anar á caure de tombalions al altre!

En veritat, era un procediment contrari á la dignitat humana y sobre tot á la caritat, aquell abús que cometian alguns mestres antichs de castigar barbarament als noys fins al extrem de malmétrels, mes no sé si es menos perjudicial per la educació le extrem á que hem arribat de que 'l mestre ha de tractar als noys com á respectables senyors *sui juris*, considerantse aquestos ja desde petits com á inviolables gaudulets y martirisadors del que 'ls ensenya, al qual aprenen á mirar mes com á servidor que com á persona que tinga autoritat sobre ells. Qui sap encara si arribará un temps en que 'ls deixeples fassin posar al mestre ajonollat ó ab los brassos en creu.

Com que 'l bou al ast es molt dú, habentmhi posat tan tart me costaba molt d' entrar en las lletras: m' habia de mirar com uns xavalets que 'ls hi podia menjar sopas al cap m' avergonyian y 'm passaban al devant, y m' aborria al véurer en las seccions formar en la colla dels mes petits, com una perxa en mitj de tendres tanys. No faltaban burletas que, per acabarho d' adobá m' alteraban trayentme mil motius, y 'm deyan ganassa, panarra, guilopu, cap de cartró y altres termes per l' istil, lo qual era causa de que pujantme la mosca al nas 'm jirés sovint á cops de punys ab mos satírichs companys, movent ab tal moti u unas bullan-

gas que convertian l' estudi en un mercat de Calaf. L' afligit mestre habia agotat ja en mí tot lo seu variat repertori de cástichs. Un dia que l' hi habia posat pega á la cadira, y que habentme tancat l' hi habia trencat tots los vidres saltant per la finestra, comparegué á casa desesperat, anunciant á ma familia que no 'm volia aguantà mes, perquè li desbarataba tot l' estudi y no se 'm podia tenir pel cap ni pels peus. Lo pare 'm doná una forta tunda, l' avi 'm repetí moltes vegadas que *de la meva pell se farian las tiretas*, l' ávia renyá á mon pare perquè 'm pegaba, y la mare m' aconsolá d' amagat y 'm prometé posarhi remey. Y en efecte, no vaig tardá gayre en véurer que 's cumplia la promesa de ma bona mare, perquè observaba que d' aquell dia en sá lo Senyor Turradas feya ab mí los ulls molt grossos, y quan algun correctór 'm cridaba per anar á rebre la meva paga de palmetadas, lo mestre esclamaba tot enfurismat: «ah! ¡també 'l gran bergant? deixéumel per mí: ja li arretglaré 'ls comptes en sortint d' estudi. Quan tots habian ja eixit, en lloch de pegarme me feya un sermonet, que jo m' escoltava xiulant, y mentres parlaba m' entretenia en observar de quin modo feya aná 'l cap y 'ls brassos, ó si portaba la camisa bruta, la levita suada ó las calsas surgidas. Me semblava ni mes ni menos á un d' aquestos católichs de suro, que van á sentí un sermó per observar si 'l predicador te la veu grossa, si sap fé 'ls accionats ó si parla be 'l castellá, per criticarlo en sortint y dir si *ls hi ha agradat* ó no *ls hi ha agradat*, ¡com si la divina paraula tingués per objecte 'l donar compliment y fer passar un bon rato literari als quatre pedants y ratas sabias que s' agrupan dins la iglesia com en una academia ó un cassino!

Quan lo mestre habia acabat l' arenga, 'm despedia diguent: «dona recados á la teva mare:» Fins que vaig ser mes gran no vaig descobrir la causa d' aquesta metamórfosis, que per cert era molt natural. Densá d' aquell dia de la tunda, la mare 'm cridaba á part dos vegadas á la setmana, y entregantme un pa de forment enbolicat en un mocadoret, me deya: «ves. porta «aixó al mestre, perquè diu que las sopas de pa de casa li agradan mes que las de pa blanch». Y jo portaba al mestre aquell pa, lo qual era rebut ab tant mes gust per fer sopas, en quant moltes vegadas, pobre home, no debia tení pa de casa ni de fora casa.

(Seguirá.)

## BALADAS.

**J**a fa temps qu' han sigut donadas á llum las *Baladas* de nostre benvolgut company en Pere de Palol, y per lo tan lo judici que 'l públich ha

format d' ellas déu estar ja prou acentuat, sens que nosaltres pogám ab nostre humil criteri contribuir á altra cosa que á donarshi mes publicitat. Ademés, lo fet d' haber lo Sr. Palol ja publicat en nostra redacció nos lligaria las mans si tractayam de fer una séria bibliografia de sa obra, puig podrian atribuhirse al apassionament de la atenció los elogis que mereixen sas poesias. No obstant, nó podem menos de afirmar que en ellas ha donat á coneixer son autor veritables qualitats de poeta, com ja ho habia fet en la publicació de son últim *Ramell*: brilla en alguna de eixas baladas galanura d' istil y fluidés de versificació, y las fan simpáticas la naturalitat de conceptes y cert sabor popular, que desperta en alguns llochs aquell franch y sólit sentiment poétich en que estan inspiradas las cansons de nostra terra. Si 'l Senyor Palol sab pendrer patró de ben triats modelos sens caurer en servils imitacions, y si continúa ab constancia y ardor corretgint l' istil y buscant inspiració en assumptos dignes de la poesia y propis de son carácter, no dubtem que nostre jove poeta podrá donar molta honra á la poesia catalana.

A continuació, tenim lo gust de publicar una de las senzillas y bonicas composicions de dit tomet de Baladas.

## LAS TÓRTOLAS.

La primavera joliu floria,  
lo lliri d' aygua gronxantse obria  
sas fullas blavas color de cel;  
y á l' aura fresca que allí 'l bresava  
passant llaugera, l' hi regalava  
s' aroma pura plena de mel.

Ab las besadas del sol ardentas,  
dos tortoletas d' amor brusentas  
follas s' esplayan per vora 'l rech;  
y á dintre l' aygua se petonejan  
y se refrescan y joguinejan  
collintse ab dugas l' amorós prech.

Lo Maig obria sas portas bellas  
entre auras puras y cantarellas  
per cors dictadas d' ardent amor,  
y entre 'l brancatge n' están paradas  
las dos colomas, enamoradas,  
cambiantse alegrias son novell cor.

Entre unas brancas d' espes ramatje,  
que sols hi passa lo fresch oratje  
quant vól portarhi son bes fresqui,  
tot alegroyas las tortoletas,  
de fulleraca, pluma y branquetas,  
enamoradas hi fan son niu.

Quan ja badadas per las praderas  
eran á dojo las flors primeras  
sortint tras ellas daurats poncells;  
las aucellets se deleytavan  
del niu avora, y ensemps cantavan  
gayas tonadas als nats aucells.

Era una tarde, trista, quan ellas  
grana portavan per las aucellas  
que al niu esperan lo dols conhort;  
y al dar alegre la voleyada  
vers á sas fillas, per l' encontrada  
retruny un tiro que 'ls hi dón mort.

¡Pobras aucellas! volen bacada:  
fam y fret tenen en la niuhada  
¡qui podrá dalshi lo que han perdut!  
Mes, envá esperan, envá sospiran,  
que sols despullas al sol s' oviran  
de qui 'ls hi dava vida y salut.

Pere de Palol.

## Crónica General.

Lo diumenje prop passat se celebrá en lo gran saló de la Llotja de Barcelona la solemne distribució de premis dels Jochs Florals. Mossen Jaume Collell llegí lo magnífich y ben pensat discurs del president del Consistori Mossen Jacinto Verdagner. Lo Secretari Sr. Oller llegí 'l fallo del jurat; y seguidament obrí 'ls plechs que contenian los noms dels autors premiats, resultant que havia guanyat la *flor natural* nostre benvolgut amich y col-laborador lo jove poeta D. Artur Masriera y Colomer, conegut ja en aquesta ciutat per las várias vegadas que ha sigut premiat en nostres certámens. En mitj dels aplausos de la escullida concurrencia que omplia 'l local recullí 'l Sr. Masriera son premi, del que 'n feu entrega á la Sra. Comtesa de Bell-lloch, que fou proclamada Reyna de la Festa. Lo primer accessit á la flor natural lo guanyá D. Joseph Verdú; y 'l segon fou adjudicat al mateix Sr. Masriera, qui guanyá també l' únich accessit concedit á la *englantina*, que no fou adjudicada. Tampoch s' adjudicá la *viola d' or y d' argent*, guanyant l' únich accessit concedit D. Joan Monserrat y Archs; guanyá 'l premi ofert per la Exma. Diputació de Tarragona lo mateix Sr. Montserrat, y 'ls accessits foren adjudicats: lo primer al men-

tat Sr. Masriera, lo segon á nostre Director Don Joan Planas y Feliu y 'l tercer á D. Lluís B. Nadal, qui també guanyá 'l premi ofert per la *Reinaixensa*. Terminá l' acte llegint una poesia lo matenedor D. Francesch Matheu.

—Han sigut nombrats vocals de la Comissió permanent de la Exma. Diputació D. Francisco de P. Franquesa y D. Leopoldo Rich pera cubrir las vacants ocasionadas per la mort de D. Vicens Cánovas y la renúncia de D. Joan B. Ferrer.

—Avuy nostre Il·lm. Prelat reanudarà la Sta. Visita, comensant en lo poble de Porqueras. La continuarà fins á principis del mes entrant.

Visitará 35 parroquias y será la última la de Tayalá.

—Las elecciones han sigut poch concorregudas, puix los votants no han arribat á cinch cents, número insignificant, ananthi, com hi van, inclosos tots los empleats, grossos y petits, que pujan á un número regular, y alguns electors que han votat per compromís. Los elegits son los Senyors Francisco Barrios, Feliu Quintana, Pere Grahit, Ramon Vidal, Jeroni Folch y Resta, Joseph Vila, Martí Massaguer, Joan Sicars; Jaume Salas y Miquel Saborit. Los tres últims formavan part del Ajuntament suspés y dels set restants los sinch forman part del actual y 'ls altres dos hi entrarán de nou.

—La *Sociedad Económica gerundense de amigos del Pais*. ha acordat celebrar un certámen que tindrà lloch en las próximas firas de Sant Narcis. Segons lo cartell que la mateixa societat nos ha tramés los treballs que tindrán opció als nou premis que s' ofereixen son los següents:

Primer. La millor Memoria sobre las ventajas que 'l cultiu de l' arrós oferiria á aquesta provincia.

Segon. La millor cartilla agrícola aplicable á aquesta provincia, redactada en castellá ab la traducció catalana.

Tercer. La millor Memoria sobre las diferentes varietats de raims que 's cultivan en aquesta provincia.

Quart. La millor Memoria sobre lo destrossa produhida en aquesta provincia per la *filoxera*, y medis pera evitar ó disminuir sos efectos.

Quint. La millor Memoria explicativa d' un projecte general de camins vehinals ab relació als ferrocarrils y carreteras.

Sext. La millor Memoria sobre 'l cultiu de l' olivera y la fabricació de l' oli en aquesta provincia.

Séptim. La millor Memoria sobre l' estat de la producció del suro de aquesta provincia. relacionada ab la industria del mateix ram.

Octau. La millor Memoria sobre l' estat del material de las escuelas de primera ensenyansa en aquesta provincia, y medis práctichs de millorarlo.

Nové. La millor Memoria sobre l' estat actual da urbanisació á Girona y medis pera millorarla.

Als autors premiats se 'ls donará lo titol de soci de mérit lliure de gastos y medalla que usan com á distintiu los individuos de la mateixa. Lo plasso de admissió termina 'l dia 30 del próxim Setembre. Los treballs deuen dirigirse al Sr. Director de la Societat.

—La manifestació proteccionista, projectada per la *Sociedad Económica de Amigos del Pais* se celebrará, ajudant Deu, á últims del mes. Sembla que 'ls fabricants de la ciutat y pobles vehins pendran part en aquesta manifestació. No dubtem que farán lo mateix tots los que tinguin amor á nostra Pátria tan amassada avuy per las antipatrióticas teorias del llibre-cambi.



### Butlletí religiós.

QUARANTA HORAS.—Demá comensarán en la iglesia del Hospital. Las horas de exposició serán: al matí de 8 á 12; y á la tarde de 6 y quart á 8 y quart.

—Continúan las funciones del *Mes de Maria* en las següents iglesias: al matí S. Marti á las 5, Carme á las 5 y mitja y S. Lluch á las 11. Al vespre en S. Feliu á las 7, y á la Mercé á las 7 y mitja.

### Mercat de Girona del dia 7 de Maig 1881.

BLAT blancal de la Selva de 17 á 18 pessetas cuartera.—Blat fort d' Ampurdá de 14'50 á 16.—Mestall de 12 á 13.—Ségol de 10 á 11.—Ordi, de 8 á 9.—Cibada de 8 á 8'50.—Bessas de 11 á 12.—Blatdemoro, de 11 á 12.—Mill de 13 á 13'50.—Fajol de 11 á 11'50.—Fabas de 11 á 12.—Llegums de 11 á 12'50.—Fasols de 18 á 19.—Curons de 22 á 40.—Panis de 16 á 17'50.

VINS. AMPURDÁ. *Culera, Llansà, Espolla, Rabós, Garriguella y Vilajuiga*: negre de 44 á 52 pessetas carga; Garnatxas de 70 á 78; Rancis de 75 á 86. AMPURDÁ BAIX. *Viladesens, Camallera, Vilahur, Gahusas Garrigás y Vilopriu*; Negres de 34 á 42 pessetas carga; Garnatxas de 58 á 66; Rancis de 64 á 72.

OLI: á 9 pesetas mallal.

FARINA: 1.<sup>a</sup> classe de 16'50 á 19 pessetas quintá 2.<sup>a</sup> classe de 14 á 16 3.<sup>a</sup> classe de 9 á 13.

OUS de 24 á 26 cuartos dotzena.

BESTIAR: *Bous* de 1'50 á 1'75 pesetas carnicera: *Xays* del pais á 2'50:

Los preus exposats son tots lliures de drets de portas.

Lo mercat en general ha sigut molt animat en totas las plassas.

En la de Esparters, s' han abassegat á mils de comptes d' ous, al objecte de introduhirlos á la vehina Nació francesa.

Lo mateix podem dir en lo firal del Areny que s' han vist moltíssim concorregut, y s' han efectuat moltas vendas de bous destinats la major part á França y l' altre part á Barcelona.